
Boekhouden geboekstaafd

Drs. H. Fuchs
Prof. dr. M.A. van Hoepen RA
S.J.M. van Vlimmeren

Zevende druk

Noordhoff Uitgevers

Boekhouden geboekstaafd 3

Boekhouden geboekstaafd 3

Drs. H. Fuchs

Prof. dr. M.A. van Hoepen RA

S.J.M. van Vlimmeren

Zevende druk

Noordhoff Uitgevers bv Groningen | Houten

Serie-overzicht

Boekhouden geboekstaafd 1

Opgaven

Uitwerkingen

Boekhouden geboekstaafd 2

Opgaven

Uitwerkingen

Boekhouden geboekstaafd 3

Opgaven

Uitwerkingen

Vormgeving

Ontwerp binnenwerk: Ebel Kuipers, Sappemeer

Opmaak binnenwerk: Zefier tekstverwerking, Breda

Ontwerp omslag: G2K designers, Groningen

Omslag beeld: Fotodisc

Eventuele op- en aanmerkingen over deze of andere uitgaven kunt u richten aan: Noordhoff Uitgevers bv, Afdeling Hoger Onderwijs, Antwoordnummer 13, 9700 VB Groningen, e-mail: info@noordhoff.nl.

Aan de totstandkoming van deze uitgave is de uiterste zorg besteed. Voor informatie die desondanks onvolledig of onjuist is opgenomen, aanvaarden auteur(s), redactie en uitgever geen aansprakelijkheid. Voor eventuele verbeteringen van de opgenomen gegevens houden zij zich aanbevolen.

0 1 2 3 4 5 / 15 14 13 12 11

© 2011 Noordhoff Uitgevers bv Groningen/Houten, The Netherlands.

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet 1912 dient men de daarvoor verschuldigde vergoedingen te voldoen aan Stichting Reprorecht (postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten Organisatie, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.stichting-pro.nl). All rights reserved.

No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted, in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without the prior written permission of the publisher.

ISBN (ebook) 978-90-01-84095-2

ISBN 978-90-01-79766-9

NUR 786

Woord vooraf

Deze nieuwe druk van *Boekhouden geboekstaafd 3* wijkt – met name als gevolg van wijzigingen in de software van de Belastingdienst en in de wet- en regelgeving voor de externe verslaggeving – op belangrijke punten af van de vorige druk.

Alhoewel de indeling in afdelingen in deze druk gelijk is aan die in de vorige, zijn toch heel wat veranderingen aangebracht.

De belangrijkste inhoudelijke wijzigingen komen voor in

- hoofdstuk 3 *De diverse onderdelen van de fiscale jaarrekening*
Doordat de software voor de aangifte vennootschapsbelasting 2010 grote wijzigingen heeft ondergaan in vergelijking tot die welke wij in de voorgaande druk als uitgangspunt namen, hebben we hoofdstuk 3 op veel punten aangepast. Doordat de Belastingdienst bovendien nieuwe termen heeft geïntroduceerd, moesten we ook in diverse andere hoofdstukken veranderingen aanbrengen.
- hoofdstuk 5 *De balans in de externe jaarrekening van de profitorganisatie*
Door wijzigingen in de Richtlijnen met betrekking tot de waardering van effecten is dit onderwerp in paragraaf 5.4 geheel herschreven. De passages ‘Winstbestemming’ en ‘Mutatie-overzicht eigen vermogen’ in paragraaf 5.5 zijn uitgebreid met toelichtende voorbeelden.
- hoofdstuk 10 *De verwerking van latente belastingverhoudingen in de vennootschappelijke jaarrekening*
In paragraaf 10.6 hebben we een uitgebreide bespreking met talloze voorbeelden van de samenvoljaarrekening opgenomen.

- hoofdstuk 13 *Onderhanden projecten in opdracht van derden*
In paragraaf 13.2 moesten we veranderingen aanbrengen als gevolg van wijzigingen in de Richtlijnen. Ook paragraaf 13.3 is aangepast doordat in de Richtlijnen de voorziening voor verwacht verlies is verdwenen. Nieuw is paragraaf 13.4 *Voorbeeld met functionele winst-en-verliesrekening*.
- hoofdstuk 14 *Personeelsbeloningen*
In de paragrafen 14.3, 14.4 en 14.5 zijn belangrijke wijzigingen aangebracht als gevolg van aanpassingen in de Richtlijnen. In paragraaf 14.4 betekenden de wijzigingen tevens een uitbreiding, doordat thans ten aanzien van pensioenen twee soorten regelingen bestaan, een op basis van IFRS en een op basis van de Richtlijnen die op dit punt sterk afwijken van IFRS.

Verder zijn door het hele tekstboek op veel plaatsen veranderingen aangebracht als gevolg van wijzigingen in de wet-en regelgeving voor de externe verslaggeving en de al eerder genoemde volledig aangepaste software voor de vennootschapsbelasting 2010 van de Belastingdienst. Ook hebben we in de passages over vreemde valuta de notering aangepast aan de thans gebruikelijke notering € 1 = Vreemde valuta Hierdoor moest een groot aantal voorbeelden worden gewijzigd.

Doordat verder op veel plaatsen kleine wijzigingen, toevoegingen, aanpassingen e.d. zijn aangebracht, is gebruik van de zevende druk naast de vorige druk niet goed mogelijk.

Ook nu hebben we in deze nieuwe druk van *Boekhouden geboekstaafd 3* niet 'gesleuteld' aan de bijzondere – door gebruikers zeer gewaardeerde – kenmerken van dit boek, dat zich langzamerhand heeft ontwikkeld tot de standaard in het Nederlandse voortgezet boekhoudonderwijs.

Deze kenmerken zijn:

- eigentijds taalgebruik;
- korte theoretische uiteenzettingen;
- veel voorbeelden;
- trefwoorden in de marge;
- per hoofdstuk een begrippenlijst en een zelftoets;
- uitwerkingen van de zelftoetsen;
- uitgebreid register met vaktermen.

Mede door deze kenmerken noemen de gebruikers de serie *Boekhouden geboekstaafd* studentvriendelijk, goed toegankelijk, goed gestructureerd en geschikt voor zelfstudie.

Uiteraard zijn ook in het *opgavenboek* bij *Boekhouden geboekstaafd 3* wijzigingen aangebracht en op enkele plaatsen nieuwe opgaven toegevoegd om een goede aansluiting te krijgen bij de nieuwe druk van het tekstboek.

Opmerkingen over de inhoud van deze uitgave die kunnen leiden tot verbeteringen in een volgende druk zullen we in dank ontvangen.

We verzoeken u uw op- en aanmerkingen door te geven aan de uitgever. Het adres is:

Noordhoff Uitgevers bv
Afdeling Hoger Onderwijs
Antwoordnummer 13
9700 VB Groningen
E-mail: info@noordhoff.nl

Winter 2010/2011

H. Fuchs

M.A. van Hoepen

S.J.M. van Vlimmeren

Inhoud

Eerste afdeling

Boekhouding en verslaggeving

- 1 De interne verslaggeving 3**
 - 1.1 De verslaggeving in het algemeen 4
 - 1.2 De interne verslaggeving en het klassieke resultatenoverzicht 6
 - 1.3 De interne verslaggeving en het analytische resultatenoverzicht 10
 - 1.4 Cijferdetaillering en cijfervergelijking 15

- 2 De verslaggeving ten behoeve van de fiscus 23**
 - 2.1 De fiscale jaarrekening vergeleken met de vennootschappelijke jaarrekening 24
 - 2.2 Oorzaken van verschillen tussen fiscale en vennootschappelijke winst – een eerste verkenning 31
 - 2.3 Een samenvattend voorbeeld 41

- 3 De diverse onderdelen van de fiscale jaarrekening 57**
 - 3.1 De fiscale balans 58
 - 3.2 De fiscale winst-en-verliesrekening 66
 - 3.3 De berekening van het belastbaar bedrag 72
 - 3.4 Vennootschappelijke jaarrekening en fiscale jaarrekening – een laatste voorbeeld 86

- 4 Wet- en regelgeving voor de externe verslaggeving 99**
- 4.1 Functie van de externe verslaggeving 100
- 4.2 Voorschriften op het terrein van de externe verslaggeving 102
- 4.3 Regelgevende organen 111

Tweede afdeling

Boekhouding en externe verslaggeving

- 5 De balans in de externe jaarrekening van de profitorganisatie 119**
- 5.1 Algemeen 120
- 5.2 Modellen voor de balans 121
- 5.3 Vaste activa 125
- 5.4 Vlottende activa 132
- 5.5 Eigen vermogen 139
- 5.6 Inkoop van eigen aandelen 151
- 5.7 Voorzieningen 158
- 5.8 Langlopende en kortlopende schulden 161

- 6 De winst-en-verliesrekening in de externe jaarrekening van de profitorganisatie 171**
- 6.1 Algemeen 172
- 6.2 Modellen voor de winst-en-verliesrekening 176
- 6.3 De regelgeving voor enkele posten op de winst-en-verliesrekening 181
- 6.4 Buitengewone en bijzondere baten en lasten 187
- 6.5 'Current operating performance' versus 'All-inclusive' 189

- 7 De 'comprehensive income statement' 195**
- 7.1 De 'comprehensive income statement' – drie presentatiewijzen 196
- 7.2 Het recyclingvraagstuk 203
- 7.3 Een performance-overzicht zonder 'recycling' 210

- 8 Het kasstroomoverzicht 219**
- 8.1 Algemeen 220
- 8.2 De structurering van het kasstroomoverzicht 227
- 8.3 Enkele bijzonderheden 236

- 9 Enkele bijzondere onderwerpen 241**
- 9.1 Stelselwijzigingen 242
- 9.2 Schattingswijzigingen 253
- 9.3 Foutenherstel 257
- 9.4 Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa – 'Impairment' 263

- 10 De verwerking van latente belastingverhoudingen in de vennootschappelijke jaarrekening 269**
 - 10.1 De verwerking van latente belastingverhoudingen in het algemeen 270
 - 10.2 De verwerking van verschillen in winstbegrip in verband met investeringsaftrek 280
 - 10.3 De verwerking van verschillen in winstbegrip in verband met prijswijzigingen van (vaste) activa in het algemeen (resultatenbenadering) 286
 - 10.4 Herwaardering van vaste activa en de balansbenadering 293
 - 10.5 De verwerking van latente belastingverhoudingen in verband met prijswijzigingen van (vaste) activa bij toepassing van een financieringscorrectie 296
 - 10.6 De samenvoljaarrekening 300

- 11 Leasing 319**
 - 11.1 Algemeen 320
 - 11.2 Boeking bij financiële lease 323
 - 11.3 Boeking bij operationele lease 332
 - 11.4 Tussenschakeling van maatschappijen bij lease-overeenkomsten 336
 - 11.5 Sale and leasebacktransacties 344

- 12 Waarderingsmethoden voor deelnemingen in de jaarrekening 357**
 - 12.1 Enkele begrippen 358
 - 12.2 Waardering van deelnemingen – algemeen 361
 - 12.3 Waardering van deelnemingen op verkrijgingsprijs 363
 - 12.4 Waardering van deelnemingen op actuele waarde 367
 - 12.5 Waardering van deelnemingen volgens de vermogensmutatiemethode 369
 - 12.6 Goodwill 382
 - 12.7 Wettelijke reserve deelnemingen 389

- 13 Onderhanden projecten in opdracht van derden 395**
 - 13.1 Algemeen 396
 - 13.2 Winstneming en omzetverantwoording 397
 - 13.3 Kostenoverschrijding en verwacht verlies 412
 - 13.4 Voorbeeld met functionele winst-en-verliesrekening 419
 - 13.5 Boeking voor de aanbesteder 423

- 14 Personeelsbeloningen 429**
 - 14.1 Algemeen 430
 - 14.2 Periodiek betaalbare beloningen 431
 - 14.3 Beloningen in de vorm van aandelen of het recht om aandelen te verwerven (personeelsopties) 436
 - 14.4 Uitkeringen na afloop van het dienstverband (pensioenen) 443
 - 14.5 Vut- en andere non-activiteitsregelingen en uitkeringen bij ontslag 456

- 15 Financiële instrumenten 461**
 - 15.1 Het begrip en de verschijningsvormen van financiële instrumenten 462
 - 15.2 De regelgeving over financiële instrumenten en de reikwijdte daarvan 474
 - 15.3 Presentatie en toelichting van financiële instrumenten ('Presentation and disclosure') 476
 - 15.4 Verwerking, waardering en winstbepaling van financiële instrumenten ('Recognition and measurement') 478
 - 15.5 Hedge-accounting 490

- 16 Vreemde valuta 503**
 - 16.1 Omrekening van vreemde valuta 504
 - 16.2 Transacties in vreemde valuta 506
 - 16.3 Vorderingen op debiteuren en schulden aan crediteuren in vreemde valuta 510
 - 16.4 De omrekening van functionele valuta naar presentatievaluta 515
 - 16.5 De valutaswap 520

- 17 De externe verslaggeving in not-for-profit organisaties 529**
 - 17.1 Algemeen 530
 - 17.2 Commerciële stichtingen en verenigingen 532
 - 17.3 Organisaties-zonder-winststreven 536
 - 17.4 Overige niet op winst gerichte organisaties 538

Derde afdeling

Boekhouding en consolidatie

- 18 Fusie van ondernemingen 545**
 - 18.1 Algemeen 546
 - 18.2 Fusievormen 547
 - 18.3 Overname/samensmelting van belangen 556

- 19 De geconsolideerde jaarrekening 571**
 - 19.1 Verbonden ondernemingen 572
 - 19.2 Waarom consolidatie? 574
 - 19.3 Wanneer consolidatie? 580

- 20 Technische aspecten van de consolidatie 595**
 - 20.1 Administratieve voorwaarden voor consolidatie 596
 - 20.2 De methode van de integrale consolidatie 598
 - 20.3 Integrale consolidatie bij toepassing van de vermogensmutatiemethode 606
 - 20.4 Consolidatie bij een derdenbelang 612
 - 20.5 Integrale consolidatie bij toepassing van de verkrijgingsprijsmethode 622

- 21 Intercompanytransacties en consolidatie – downstream-sales 637**
 - 21.1 Intercompanytransacties 638
 - 21.2 Intercompany-profits en downstream-sales bij waardering van de deelneming volgens de vermogensmutatiemethode 641
 - 21.3 Intercompany-profits en downstream-sales bij waardering van de deelneming tegen verkrijgingsprijs 661

- 22 Intercompanytransacties en consolidatie – upstream-sales 681**
 - 22.1 Intercompany-profits en upstream-sales bij waardering van de deelneming volgens de vermogensmutatiemethode 682
 - 22.2 Intercompany-profits en upstream-sales bij waardering van de deelneming tegen verkrijgingsprijs 700

- 23 Nadere bijzonderheden bij het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening 707**
 - 23.1 Consolidatie van buitenlandse deelnemingen 708
 - 23.2 ‘Purchase accounting’ versus ‘Pooling of interests’ 719
 - 23.3 De methode van de proportionele consolidatie 733

Vierde afdeling

Diverse onderwerpen

- 24 De boekhouding van ondernemingen met filialen 745**
 - 24.1 Algemeen 746
 - 24.2 De zelfstandige filiaalboekhouding 748
 - 24.3 Het combineren van balansen en winst-en-verliesrekeningen van hoofdkantoor en filialen 757

- 25 De administratie van quasigoederen 767**
 - 25.1 Begrip en voorbeelden 768
 - 25.2 Verband geldbeweging en quasigoederenbeweging 770
 - 25.3 De voorraad quasigoederen komt niet in het grootboek 773
 - 25.4 De voorraad quasigoederen komt wel in het grootboek 777

- 26 De administratie van statiegeld 785**
 - 26.1 Statiegeld bij emballage 786
 - 26.2 Statiegeld en huurclausule bij emballage 798

Uitwerkingen zelftoetsen 805

Register 851

Eerste afdeling

Boekhouding en verslaggeving

1

De interne verslaggeving

In dit hoofdstuk maken we eerst enkele algemene opmerkingen over verslaggeving. Daarna besteden we aandacht aan de interne verslaggeving ten behoeve van de ondernemingsleiding. We staan stil bij diverse overzichten die voor de ondernemingsleiding van belang zijn en gaan vervolgens in op cijferdetailtering en cijfervergelijking.

De verslaggeving in het algemeen

In de vorige delen van deze serie kwam al diverse malen naar voren dat de boekhouding periodiek leidt tot ten minste twee financiële overzichten, namelijk de *balans* en de *winst-en-verliesrekening* (= resultatenrekening).

Interne jaarrekening

In de eerste plaats worden deze overzichten opgesteld voor de leiding van een onderneming. We spreken dan van de *interne jaarrekening*.

Veel ondernemingen willen overigens dit interne cijfermateriaal voor het bedrijfsbeleid en de beheersing van bedrijfsprocessen vaker dan éénmaal per jaar beschikbaar hebben. De term interne *jaarrekening* is dus formeel gesproken niet juist. We kunnen daarom beter de ruimere term 'interne verslaggeving' gebruiken. In de volgende paragrafen staan we stil bij deze vorm van verslaggeving.

In de tweede plaats stelt een onderneming een financieel overzicht op voor de Belastingdienst (= fiscus). Aangezien de overheid belasting heft over de door de onderneming gemaakte winst, wil de Belastingdienst jaarlijks beschikken over een winst-en-verliesrekening, een balans en een berekening van de belastbare winst.

Fiscale jaarrekening

De aan de Belastingdienst te verstrekken informatie moet voldoen aan speciale regels, vastgelegd in belastingwetten. De jaarrekening die wordt opgesteld voor de Belastingdienst is de *fiscale jaarrekening*; deze doet dienst als verantwoordingsmiddel.

In verband met de speciale regels die voor de opstelling van de fiscale jaarrekening gelden, kan deze afwijken van de interne jaarrekening en eveneens van de hierna te bespreken externe jaarrekening.

De verslaggeving voor de Belastingdienst bespreken we in de hoofdstukken 2 en 3.

Volgens artikel 3:15i BW (= Burgerlijk Wetboek) moet iedereen die een bedrijf of zelfstandig beroep uitoefent (de ondernemer), een zodanige administratie voeren dat steeds zijn rechten en verplichtingen bekend zijn. Over de manier waarop de boekhouding moet worden gevoerd en de balans moet worden opgesteld, gaf de wetgever lange tijd slechts weinig voorschriften. Artikel 2:10 BW bevat voor rechtspersonen een soortgelijke bepaling als artikel 3:15i BW voor ondernemers. Voor rechtspersonen is in artikel 2:10 BW bovendien de verplichting opgenomen om een balans en een staat van baten en lasten op te maken en op papier te stellen.

Externe jaarrekening

Met het ontstaan van de naamloze vennootschap en de coöperatie kregen we rechtsvormen waarbij de leiding vaak geheel of gedeeltelijk bestaat uit personen die geen eigenaar zijn. De informatie in de jaarrekening doet hier dienst als verantwoordingsmiddel van de leiding tegenover de eigenaren. Het bestuur van een nv of een bv moet binnen vijf maanden na afloop van het boekjaar de jaarrekening beschikbaar stellen aan de aandeelhouders.

Bij het opstellen van de jaarrekening voor deze eigenaren – de zgn. *externe jaarrekening* – moet een onderneming zich houden aan de wet- en regelgeving voor de externe jaarrekening (zie hoofdstuk 4).

Het gaat hier met name om de in Titel 9 Boek 2 BW vastgelegde wetgeving en de Richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Ook kan een onderneming te maken krijgen met de International Financial Reporting Standards (IFRS) van de International Accounting Standards Board (IASB).

Gepubliceerde jaarrekening

De wetgever heeft ook bepaald dat de externe jaarrekening van bijvoorbeeld elke nv en bv – geheel of gedeeltelijk – openbaar gemaakt moet worden. Dit gebeurt door deze jaarrekening voor iedereen beschikbaar te stellen bij het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. We spreken in dit verband van de *gepubliceerde jaarrekening* of van de *publicatiestukken*.

Door middel van deze jaarrekening wordt financiële informatie verstrekt aan geïnteresseerde derden in het algemeen (vermogensverstrekkers, werknemers, leveranciers, e.d.). Voor deze groep personen en instellingen is de informatie in de gepubliceerde jaarrekening een middel bij het voorbereiden en het nemen van beslissingen.

Strikt genomen is voor de externe (gepubliceerde) jaarrekening de term *jaarrekening* niet op zijn plaats, omdat deze – soms verplicht, soms vrijwillig – *meer* omvat dan de balans en de winst-en-verliesrekening (en de toelichting op deze overzichten); voorbeelden zijn het jaarverslag, de ‘overige gegevens’, meerjarenoverzichten, enz. We kunnen daarom beter spreken over ‘externe verslaggeving’. Deze ruimere term is ook beter omdat de externe verslaggeving niet altijd betrekking heeft op een jaarperiode; in dit verband noemen we kwartaal- en halfjaarberichten, emissieprospecti, enz. Ten slotte hoeft de externe verslaggeving niet altijd een jaarrekening op te leveren; denk bijvoorbeeld aan het sociaal jaarverslag.

In de tweede en de derde afdeling besteden we uitvoerig aandacht aan de externe verslaggeving.

De interne verslaggeving en het klassieke resultatenoverzicht

In de vorige paragraaf kwam al naar voren dat de interne verslaggeving met name gericht is op het verstrekken van informatie voor het bedrijfsbeleid en de beheersing van bedrijfsprocessen door de ondernemingsleiding. Ook stelden we dat de leiding deze informatie vaker dan éénmaal per jaar beschikbaar wil hebben.

Dit geldt in het bijzonder voor de cijfers over de resultaten. Vandaar dat in veel ondernemingen *winst-en-verliesrekeningen op korte termijn* (bijvoorbeeld per maand) worden samengesteld. Belangrijk hierbij is dat deze overzichten snel na afloop van de betrokken periode beschikbaar zijn.

Voor de *winst-en-verliesrekening op korte termijn* kunnen we bij een industriële onderneming gebruikmaken van het klassieke overzicht, dat we als volgt kunnen opstellen.

Winst-en-verliesrekening op korte termijn

Omzet	€
Mutatie voorraad gereed product en product in bewerking	-
	€
Totale werkelijke kosten:		
Kosten van grond- en hulpstoffen	€
Lonen en salarissen	-
Sociale lasten	-
Afschrijvingskosten	-
Verkoopkosten	-
Algemene beheerskosten	-
	-
	€
Overige resultaten	-
Winst (of Verlies) vóór belasting	€

Voorbeeld 1

Op de saldibalans per 31 januari 2011 van de industriële onderneming Roro Zoetwaren BV in Raamsdonksveer komt voor:

Nr.	Rekening	Debet	Credit
400	Verbruik grondstoffen	€ 96.000	
405	Verbruik hulpstoffen	- 11.000	
410	Directe personeelskosten	- 106.000	
411	Indirecte personeelskosten	- 69.000	
431	Afschrijvingskosten gebouw enz.	- 36.000 enz.	
499	Overboekingsrekening		€ 488.000
	Tellingen rubriek 4	€ 488.000	€ 488.000
500	Kosten afdeling Huisvesting	€ 59.400	
505	Dekking afdeling Huisvesting		€ 60.000
510	Kosten afdeling Krachtcentrale	- 28.800	
515	Dekking afdeling Krachtcentrale		- 27.000
540	Kosten afdeling Fabricage	- 181.200	
545	Dekking afdeling Fabricage		- 186.400
550	Kosten afdeling Verkoop	- 94.200	
555	Dekking afdeling Verkoop		- 92.000
	Tellingen rubriek 5	€ 363.600	€ 365.400
600	Verbruik grondstoffen	€ 96.000	
601	Directe personeelskosten	- 104.000	
602	Toeslag indirecte fabricagekosten	- 186.400	
610	Standaardverbruik grondstoffen		€ 93.600
611	Standaard directe personeelskosten		- 100.400
612	Standaardtoeslag indirecte fabricagekosten		- 179.600
630	Betaalde directe personeelskosten	- 106.000	
631	Verrekende directe personeelskosten		- 104.000
	Tellingen rubriek 6	€ 492.400	€ 477.600

Nr.	Rekening	Debet	Credit
800	Kostprijs verkopen	€ 519.600	
810	Toeslag directe verkoopkosten	- 8.400	
815	Toeslag indirecte verkoopkosten	- 92.000	
840	Opbrengst verkopen		€ 676.000
850	Werkelijke directe verkoopkosten	- 9.400	
855	Standaard directe verkoopkosten		- 8.400
	Tellingen rubriek 8	€ 629.400	€ 684.400
960	Huuropbrengst		€ 14.000
980	Resultaat verkoop bedrijfsauto	€ 8.000	

Zowel de voorraad gereed product als de voorraad product in bewerking wordt geadministreerd tegen standaardkosten.

- Gevraagd
- 1 Bereken aan de hand van de gegevens op de saldibalans per 31 januari 2011 de winst over januari 2011 vóór belasting.
 - 2 Bereken over januari 2011 de mutatie in de voorraad gereed product en product in bewerking.
 - 3 Stel de winst-en-verliesrekening over januari 2011 samen en gebruik daarbij het eerder in deze paragraaf gegeven model voor het klassieke resultaten-overzicht.

Uitwerking

1	Van de resultaatrubrieken 4, 5, 6, 8 en 9 is		
	• de som van de debetbedragen		
	€ 488.000 + € 363.600 + € 492.400 + € 629.400 + € 8.000 =		€ 1.981.400
	• de som van de creditbedragen		
	€ 488.000 + € 365.400 + € 477.600 + € 684.400 + € 14.000 =		- 2.029.400
	Winst januari 2011		€ 48.000
2	Saldo rekening 800 <i>Kostprijs verkopen</i>		€ 519.600
	Saldi rekeningen 610, 611 en 612		
	€ 93.600 + € 100.400 + € 179.600 =		- 373.600
	De mutatie in de voorraad gereed product en product in bewerking over januari 2011 is een voorraadvermindering van		€ 146.000

3 Winst-en-verliesrekening over januari 2011

Omzet	€	676.000
Mutatie voorraad gereed product en product in bewerking	-	146.000
	-	-----
	€	530.000
Totale werkelijke kosten:		
Verbruik grondstoffen	€	96.000
Verbruik hulpstoffen	-	11.000
Directe personeelskosten	-	106.000
Indirecte personeelskosten	-	69.000
Afschrijvingskosten gebouw	-	36.000
enz.	enz.	-----
	-	488.000
	-	-----
	€	42.000
Overige resultaten:		
Huuropbrengst	+ €	14.000
Resultaat verkoop bedrijfsauto	- -	8.000

	-	6.000
	+	-----
Winst januari 2011 vóór belasting	€	48.000

..... <<<

1.3

De interne verslaggeving en het analytische resultatenoverzicht

Voor het management is de informatieve waarde van het klassieke resultatenoverzicht (zie paragraaf 1.2) beperkt.

Met name bij een industriële onderneming is in zo'n overzicht niets terug te vinden over de resultaten van het zgn. *omvormingsproces*. Wanneer we hierover in de boekhouding gedetailleerde cijfers vastleggen, kunnen we aan het management veel meer informatie over de resultaten verstrekken met behulp van een *analytisch resultatenoverzicht*. Voor zo'n overzicht gebruiken we het volgende model.

Winst-en-verliesrekening op korte termijn			
Standaardverkoopresultaat		V/W €
Resultaat directe verkoopkosten		V/W -

		V/W €
<i>Afdelingsresultaten</i>		V/W -
<i>Fabricageresultaten</i>			
Efficiencyresultaat fabricage	V/W €	
Loonniveauresultaat	V/W -	

		V/W -

		V/W €
<i>Overige resultaten</i>			
Huuropbrengst	V/W €	
Resultaat verkoop vaste activa	V/W -	

		V/W -

Winst (of Verlies) vóór belasting		V/W €

Voorbeeld 1 (vervolg)

- Gevraagd
- 4 Bereken voor Roro Zoetwarenfabrikant BV over januari 2011:
 - a het standaardverkoopresultaat;
 - b het resultaat directe verkoopkosten;
 - c de afdelingsresultaten;
 - d de fabricageresultaten, bestaande uit:
 - efficiencyresultaat fabricage, en
 - loonniveauresultaat;
 - e de overige resultaten.
 - 5 Stel de winst-en-verliesrekening over januari 2011 samen en gebruik daarbij het op blz. 10 gegeven model voor het analytische resultatenoverzicht.

Uitwerking

- 4 a Met de cijfers in rubriek 8 maken we het volgende overzicht:

840	Opbrengst verkopen	€	676.000
800	Kostprijs verkopen		
	(standaardfabricagekostprijs)	€	519.600
810	Toeslag directe verkoopkosten	-	8.400
815	Toeslag indirecte verkoopkosten	-	92.000
			<hr/>
	Standaard commerciële kostprijs verkopen	-	620.000
			<hr/>
	Standaardverkoopresultaat	W €	56.000
			<hr/> <hr/>

- b Ook voor het berekenen van het resultaat directe verkoopkosten verschaft rubriek 8 de informatie:

850	Werkelijke directe verkoopkosten	€	9.400
855	Standaard directe verkoopkosten	-	8.400
			<hr/>
	Resultaat directe verkoopkosten	V €	1.000
			<hr/> <hr/>

- c De afdelingsresultaten vinden we met de cijfers in rubriek 5:

Totaal van de geboekte bedragen op			
	• de kostenrekeningen	€	363.600
	• de dekkingsrekeningen	-	365.400
			<hr/>
	Afdelingsresultaten	W €	1.800
			<hr/> <hr/>

d Het efficiencyresultaat fabricage berekenen we met behulp van de cijfers op

• de rekeningen 600, 601 en 602	Totaal €	386.400
• de rekeningen 610, 611 en 612	Totaal -	373.600
Efficiencyresultaat fabricage	V €	12.800

Voor het berekenen van het loonniveauresultaat verschaft rubriek 6 ook de informatie:

630 Betaalde directe personeelskosten	€	106.000
631 Verrekende directe personeelskosten	-	104.000
Loonniveauresultaat	V €	2.000

e De overige resultaten bestaan uit de huuropbrengst van W € 14.000 en het resultaat verkoop bedrijfsauto van V € 8.000.

5 Winst-en-verliesrekening over januari 2011

Standaardverkoopresultaat	W €	56.000
Resultaat directe verkoopkosten	V -	1.000
	W €	55.000
<i>Afdelingsresultaten</i>	W -	1.800
<i>Fabricageresultaten</i>		
Efficiencyresultaat fabricage	V €	12.800
Loonniveauresultaat	V -	2.000
	V €	14.800
	W €	42.000
<i>Overige resultaten</i>		
Huuropbrengst	W €	14.000
Resultaat verkoop bedrijfsauto	V -	8.000
	W -	6.000
Winst januari 2011 vóór belasting	W €	48.000

<<<

Met de analyse van het perioderesultaat naar deelresultaten kunnen we veel verder gaan dan in voorgaande winst-en-verliesrekening is aangegeven. Zo kunnen we het 'efficiencyresultaat fabricage' splitsen naar de componenten:

Verbruik grondstoffen	V €	2.400
Directe personeelskosten	V -	3.600
Toeslag indirecte fabricagekosten	V -	6.800
		<hr/>
	V €	12.800
		<hr/>

Op diverse plaatsen in bovenstaande winst-en-verliesrekening zijn nog verdergaande splitsingen van de vermelde resultaten mogelijk. In deel 2 van deze serie zijn we daarvan diverse voorbeelden tegengekomen.

Analyse naar deelresultaten in een geautomatiseerde omgeving

Downdrilling

In een geautomatiseerde omgeving wordt voor de analyse naar deelresultaten meestal gebruikgemaakt van 'downdrilling'. Daarbij worden door middel van muiskliks in onderliggende overzichten de resultaten steeds verder gedetailleerd. Wanneer op het scherm het perioderesultaat is weergegeven, kunnen we met een muisklik op de regel van januari 2011 de specificatie opvragen, die er als volgt uitziet.

Specificatie perioderesultaat januari 2011

1	Standaardverkoopresultaat	W €	56.000
2	Resultaat directe verkoopkosten	V -	1.000
3	Afdelingsresultaten	W -	1.800
4	Fabricageresultaten	V -	14.800
5	Overige resultaten	W -	6.000
			<hr/>
		W €	48.000
			<hr/>

Wanneer we klikken op regel 4, verschijnt een scherm met een specificatie van de fabricageresultaten.

Specificatie fabricageresultaten januari 2011

1	Efficiencyresultaat fabricage	V €	12.800
2	Loonniveauresultaat	V -	2.000
			<hr/>
		V €	14.800

Van het efficiencyresultaat fabricage (regel 1 in voorgaande specificatie) kunnen we de volgende nadere specificatie krijgen.

Specificatie efficiencyresultaat fabricage januari 2011

1	Verbruik grondstoffen	V €	2.400
2	Directe personeelskosten	V -	3.600
3	Toeslag indirecte fabricagekosten	V -	6.800
			<hr/>
		V €	12.800

Deze manier van detailleren van cijfers is heel efficiënt, omdat zij managers meteen een antwoord op hun vragen geeft.

Cijferdetailering en cijfervergelijking

De betekenis van overzichten die dienen als informatiemiddel voor het management, kan toenemen door:

- naast de cijfers van de betrokken maand ook *cumulatieve* cijfers t/m de betrokken maand op te nemen. Dit wil zeggen dat we bijvoorbeeld begin mei niet alleen de cijfers over april geven, maar ook die van januari t/m april.
- de cijfers in het overzicht – voor zover wenselijk – te detaileren en de cijfers te vergelijken met andere (bijvoorbeeld begrote of historische) cijfers.

Cijferdetailering

Voor wat betreft de detailering van de cijfers in het resultatenoverzicht kunnen we bijvoorbeeld bij een handelsonderneming denken aan:

- een specificatie van de omzet en de brutowinst naar productgroepen of afdelingen;
- een specificatie van de omzet naar verkopers;
- een specificatie van de diverse kosten, resp. kostengroepen.

Overigens zetten we natuurlijk steeds het nut van een verdere detailering af tegen de hiervoor te maken extra kosten. Wanneer we gebruikmaken van een geautomatiseerd informatiesysteem, kunnen we deze verdergaande detailering in een aantal gevallen door het computerprogramma uit de eerder ingevoerde gegevens laten maken.

Als een handelsonderneming de brutowinst splitst naar afdelingen en het is mogelijk deze splitsing ook geheel of grotendeels door te voeren bij de kosten, kunnen we een *exploitatie-overzicht* per afdeling opstellen.

Exploitatie-overzicht

>>>

Voorbeeld 2	Euro Progress BV in Bergen op Zoom heeft haar handelsactiviteiten ondergebracht in: <ul style="list-style-type: none"> • de afdeling Audio, en • de afdeling Video.
Gevraagd	<p>1 Bereken bij de bedragen in de kolommen (2), (4) en (6) van het hierna vermelde overzicht de percentages.</p> <p>NB Bereken de percentages in procenten van de betrokken omzet en rond ze – waar nodig – af op hele percentages.</p>

Uitwerking **1** Voor deze afdelingen kunnen we over januari 2011 het volgende resultaten-overzicht samenstellen.

	Totaal		Afdeling Audio		Afdeling Video	
	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)
Omzet	€ 180.000	(100%)	€ 105.000	(100%)	€ 75.000	(100%)
Inkoopwaarde omzet	- 126.000		- 69.000		- 57.000	
Brutowinst	€ 54.000	(30%)	€ 36.000	(34%)	€ 18.000	(24%)
Lonen	€ 15.000		€ 9.000		€ 6.000	
Afschrijvingskosten						
vaste activa	- 6.600		- 3.600		- 3.000	
Overige kosten	- 7.200		- 4.500		- 2.700	
	- 28.800	(16%)	- 17.100	(16%)	- 11.700	(16%)
Nettowinst*	€ 25.200	(14%)				
Exploitatieresultaat			€ 18.900	(18%)	€ 6.300	(8%)

* Het begrip nettowinst wordt hier gebruikt in de zin van brutowinst na aftrek van de direct aan de afdelingen toegerekende kosten. Er is dus bijvoorbeeld geen rekening gehouden met algemene niet aan de afdelingen toegerekende kosten en evenmin met belastingen.

..... <<<

Nog meer informatie geeft een exploitatie-overzicht als we daarin omzet en brutowinst splitsen naar de diverse artikelgroepen die in de betrokken afdeling worden gevoerd, naar de verkopers, enz.
Ook zulke detailleringen kunnen we in een geautomatiseerde omgeving krijgen door downdrilling.

Cijfervergelijking

Bij de vergelijking van cijfers naar aanleiding van het maandelijks resultaten-overzicht kunnen we denken aan:

- a de onderlinge vergelijking van cijfers die voorkomen op het resultaten-overzicht van één bepaalde maand;
- b de periodevergelijking;
- c de budgetvergelijking.

Ad a De onderlinge vergelijking van cijfers die voorkomen op het resultatenoverzicht van één bepaalde maand

De meest eenvoudige vorm van cijfervergelijking is die waarbij we de cijfers van *verschillende* grootheden op het resultatenoverzicht van een bepaalde maand vergelijken.

De uitkomst van zo'n vergelijking levert een *ratio* op. Bekende voorbeelden van zulke ratio's zijn:

$$\text{de brutowinstmarge} = \frac{\text{brutowinst}}{\text{omzet}} \times 100\%$$

$$\text{de nettowinstmarge} = \frac{\text{nettowinst}}{\text{omzet}} \times 100\%$$

Een andere vorm van vergelijking ligt in het verlengde van de hiervoor besproken detaillering van cijfers naar verkopers, productgroepen en afdelingen. Zo gaat een onderneming na de toerekening van de cijfers op het maandelijks resultatenoverzicht aan de diverse afdelingen 'automatisch' overeenkomstige cijfers (bijvoorbeeld de brutowinsten van de diverse afdelingen) met elkaar vergelijken.

Een volgende stap is om per afdeling ratio's te berekenen, die dan worden vergeleken met de overeenkomstige ratio's van de andere afdeling(en).

>>>

Voorbeeld 2 (vervolg) We maken gebruik van de eerder gegeven cijfers van Euro Progress BV over januari 2011.

Gevraagd 2 Bereken voor de beide afdelingen:

- de brutowinstmarge, en
- de nettowinstmarge.

Uitwerking 2

	Afdeling Audio	Afdeling Video
Brutowinstmarge	$\frac{€ 36.000}{€ 105.000} \times 100\% = 34\%^*$	$\frac{€ 18.000}{€ 75.000} \times 100\% = 24\%$
Nettowinstmarge	$\frac{€ 18.900}{€ 105.000} \times 100\% = 18\%^*$	$\frac{€ 6.300}{€ 75.000} \times 100\% = 8\%^*$

* Afgerond op gehele procenten.

..... <<<

Ad b De periodevergelijking

Bij deze vergelijking vergelijken we gelijksoortige cijfers uit *verschillende* periodes met elkaar. Zo kunnen we aan de hand van de winst-en-verliesrekeningen van enkele opeenvolgende maanden de omzet-, kosten- en winstcijfers van die maanden met elkaar vergelijken.

Of deze vergelijking zinvol is, hangt nauw samen met de vraag of bij de verkoopactiviteiten al of niet sprake is van een seizoenbeweging. Als deze aanwezig is, kunnen we de in een bepaalde maand behaalde omzet beter vergelijken met de omzet van dezelfde maand in een of meer voorgaande jaren. Wel is het in dat geval misschien verstandig de cijfers uit het verleden te corrigeren in verband met prijswijzigingen.

>>>

Voorbeeld 3

Victor Bakcx heeft in Delft een detailhandel in speelgoed. Zijn omzet in de maanden van het vierde kwartaal van 2009 en 2010 is als volgt:

	2009		2009 gecorrigeerd voor prijsstijgingen		2010	
oktober	€	80.000	€	84.000	€	82.000
november	-	90.000	-	95.000	-	92.700
december	-	100.000	-	106.000	-	103.500

Gevraagd

Welke conclusie kunnen we uit deze cijfers trekken?

Uitwerking

Wanneer we de omzetcijfers van 2010 vergelijken met de voor prijsstijging gecorrigeerde omzetten van de overeenkomstige maanden in 2009, constateren we in elk van de drie maanden voor 2010 een lichte achteruitgang van de omzet.

..... <<<

Ad c De budgetvergelijking

In dit geval vergelijken we de werkelijke cijfers van een onderneming voor een bepaalde periode met de voor die periode opgestelde begrote of gebudgetteerde cijfers.

Het is van belang om te onderzoeken waardoor eventuele afwijkingen tussen werkelijkheid en begroting zijn ontstaan. Wanneer bijvoorbeeld de energiekosten in het eerste kwartaal van een bepaald jaar in werkelijkheid hoger zijn dan volgens de begroting, kan dit het gevolg zijn van extra energieverbruik ten gevolge van een strenge winter of als gevolg van verspilling. Maar de oorzaak kan ook liggen bij een stijging van de energieprijzen.

In laatstgenoemde situatie moet de onderneming – als de prijsstijging blijvend is – het budgetbedrag voor energiekosten voor komende perioden bijstellen.

Overigens verwijzen we voor de budgetvergelijking naar deel 2, waarin de budgettering uitvoerig ter sprake kwam.

Opmerking

De diverse cijfervergelijkingen die we hiervóór bespraken, bevatten belangrijke informatie voor het management. Ook deze informatie vormt een onderdeel van het Management Informatie Systeem (MIS).

Veel van de in het voorgaande besproken managementinformatie kan automatisch als output van een geautomatiseerd systeem worden gegenereerd. Dit kan gebeuren door het opvragen van een verslag of met behulp van downdrilling.

De interne jaarrekening

Naast de hiervóór bedoelde informatie over een bepaalde korte periode is het ook zinvol de *cumulatieve* cijfers te verschaffen t/m de betrokken periode waarover we verslag uitbrengen.

Een onderneming waar het boekjaar samenvalt met het kalenderjaar én die werkt met maandelijks resultatenoverzichten, stelt dus aan het eind van 2010 op:

- een resultatenoverzicht over december 2010;
- een resultatenoverzicht over januari t/m december 2010, of anders gezegd over het *jaar 2010*.

Bovendien wordt aan het eind van 2010 opgesteld:

- een balans per 31 december 2010¹.

Uit het voorafgaande kan misschien de gedachte ontstaan dat de winst-en-verliesrekening over 2010 en de balans per 31 december 2010 voor de leiding van de onderneming – de zgn. *interne jaarrekening* – ‘vanzelf’ uit de eerder opgestelde maandoorzichten beschikbaar komt.

Die gedachte is echter niet juist, en wel om de volgende redenen:

- Bij de bepaling van het jaarresultaat moet nog rekening worden gehouden met bijzondere resultaten, die bij de opstelling van de maandelijks resultatenoverzichten buiten beschouwing zijn gebleven.

Als voorbeeld kunnen we hier noemen het resultaat van een tijdelijke belegging van overtollige kasmiddelen in effecten (zie paragraaf 5.4).

- Zoals hiervóór bij de cijferdetailering al vermeld, moet bij de bepaling van het jaarresultaat ook nog rekening worden gehouden met algemene kosten die in de maandelijks winst-en-verliesrekeningen niet worden toegerekend en eveneens met belastingen.
- Wanneer in de loop van het jaar blijkt dat fouten zijn gemaakt in de boekhouding, kunnen dan al correcties worden aangebracht. Het is ook mogelijk dat bepaalde correcties pas worden verricht aan het eind van het boekjaar, omdat dan als het ware de boekhouding van het hele jaar nog eens extra onder de loep wordt genomen. Ook kunnen de correcties betrekking hebben op reeds afgesloten boekjaren. Het onderwerp ‘foutenherstel’ komt aan de orde in hoofdstuk 9.

1 Zo nodig kunnen ook aan het eind van kortere perioden tussentijdse balansen worden opgesteld.

Detaillering en vergelijking van cijfers naar aanleiding van de interne jaarrekening

De betekenis van de interne jaarrekening als informatiemiddel neemt toe door allerlei cijfers verder te detailleren en/of te vergelijken met andere cijfers. De diverse opmerkingen over detaillering en vergelijking van cijfers die we in het voorgaande maakten met betrekking tot de winst-en-verliesrekening op korte termijn, gelden dus op dezelfde manier voor de cijfers van de interne jaarrekening.

Aangezien de jaarrekening bestaat uit de winst-en-verliesrekening over een bepaald boekjaar én uit de balans per het eind van dat boekjaar, kunnen we bij de diverse cijfervergelijkingen nu ook *balanscijfers* betrekken.

In dit verband kunnen we denken aan de berekening van ratio's als:

- liquiditeitsratio's,
- solvabiliteitsratio's,
- rentabiliteitsratio's,
- omzetsnelheid en omzetduur van de goederenvoorraad,
- gemiddelde termijn van krediet verstrekt aan debiteuren,
- gemiddelde termijn van krediet ontvangen van crediteuren,
- enz.

De zojuist genoemde ratio's – en ook allerlei *absolute* cijfers als omzet per werknemer, omzet per m² verkoopoppervlakte, e.d. – krijgen in feite pas betekenis door ze te hanteren bij:

- *de periodevergelijking*
Zoals we al eerder zagen, vergelijken we hierbij per individueel bedrijf gelijksoortige cijfers uit verschillende perioden met elkaar. Hierdoor ontstaat de mogelijkheid aan de hand van deze cijfers een bepaalde ontwikkeling in de tijd waar te nemen.
- *de budgetvergelijking*
Bij de budgetvergelijking vergelijken we de cijfers of ratio's op basis van de interne jaarrekening met de gebudgetteerde (= begrote) cijfers of ratio's.
- *de bedrijfsvergelijking*
Bij een bedrijfsvergelijking vergelijken we zowel absolute cijfers als verhoudingscijfers van een individueel bedrijf met de gemiddelde cijfers van gelijksoortige bedrijven in dezelfde branche.
Voor het bedrijfsbeleid is de vergelijking van de eigen cijfers met de gemiddelde cijfers uit de branche natuurlijk van groot belang. Hierdoor kunnen we immers fouten in de eigen organisatie opsporen en verliesbronnen aanwijzen. Op basis van die gegevens kunnen we maatregelen nemen om de eigen cijfers in de toekomst te verbeteren.
Een instituut dat veel onderzoek op dit gebied verricht, is het Economisch Instituut voor het Midden- en Kleinbedrijf (EIM) (dit instituut spreekt in plaats van bedrijfsvergelijking over *bedrijfssignalering*).
Ten slotte merken we nog op dat in het kader van de bedrijfssignalering

door het EIM ook maand- en kwartaaloverzichten worden samengesteld, zij het voor een veel kleiner aantal cijfers dan in de jaaroverzichten. Ook via Google zoeken naar branche-informatie kan veel bruikbare informatie voor bedrijfsvergelijking opleveren.

Hieronder geven we een model van een bedrijfssignalering door het EIM.

Branche:

Resultaten van alle ondernemingen in 20x0

	10% behaalde minder dan	de middengroep van 50% ligt tussen	10% behaalde meer dan
Omzet:			
• per kracht in euro's en
• per m ² bvo* in euro's en
• per m ² vvo** in euro's en
Brutowinst:			
• per kracht in euro's en
• in % van de omzet en
Huur per m ² in euro's en
Solvabiliteit in % en

Geraamde cijfers	20x1 ten opzichte van 20x0	20x2 ten opzichte van 20x1
ontwikkeling omzet in %
ontwikkeling brutowinstbedrag in %
ontwikkeling omzet per kracht in %

* bvo = bedrijfsvloeroppervlakte

** vvo = verkoopvloeroppervlakte

Bron: Kengetallen Bedrijfssignalering, EIM.

Begrippenlijst hoofdstuk 1

<i>Interne jaarrekening</i>	Jaarrekening die informatie bevat voor de ondersteuning van besluitvormingsprocessen en om de uitvoering binnen de onderneming bij te sturen. Dit cijfermateriaal wordt meestal vaker dan éénmaal per jaar samengesteld; we spreken dan van interne verslaggeving.
<i>Fiscale jaarrekening</i>	Jaarrekening voor de Belastingdienst; moet worden opgesteld volgens voorschriften die zijn vastgelegd in belastingwetten.
<i>Externe jaarrekening</i>	Jaarrekening die is opgesteld volgens de wet- en regelgeving voor de externe verslaggeving, bestemd voor het afleggen van verantwoording aan de vermogensverschaffers. Verder doet deze jaarrekening dienst als middel voor de meer beslissingsgeoriënteerde en vooral toekomstgeoriënteerde informatieverschaffing ten behoeve van (potentiële) vermogensverschaffers, leveranciers, banken, omwonenden, enz.
<i>Klassiek resultatenoverzicht</i>	Winst-en-verliesrekening waarin uitsluitend informatie wordt gegeven over de opbrengsten, de kosten (veelal gesplitst naar kostensoorten) en het resultaat.
<i>Analytisch resultatenoverzicht</i>	Winst-en-verliesrekening waarin informatie wordt gegeven over de deelresultaten; dit zijn de resultaten in de verschillende functionele eenheden. In een industriële onderneming zijn dit met name de resultaten van het omvormingsproces.
<i>Downdrilling</i>	Manier van specificeren van cijfermateriaal in een geautomatiseerde omgeving.
<i>Exploitatie-overzicht</i>	Resultatenoverzicht waarbij de omzet, brutowinst en kosten naar afdelingen, activiteiten of artikelgroepen gesplitst worden weergegeven.
<i>Ratio</i>	Kengetal dat een verhouding aangeeft tussen twee grootheden die met elkaar in verband staan. De betekenis van een ratio neemt toe wanneer van zo'n ratio de ontwikkeling in de tijd wordt nagegaan (periodevergelijking) of wanneer de uitkomst van een ratio in een bepaald bedrijf wordt vergeleken met de gebudgetteerde cijfers (budgetvergelijking) of met de gemiddelde cijfers van gelijksoortige bedrijven in dezelfde branche (bedrijfsvergelijking).
<i>Bedrijfsignalering</i>	Bedrijfsvergelijking met behulp waarvan zowel absolute cijfers als verhoudingscijfers van een bepaald individueel bedrijf worden vergeleken met de gemiddelde cijfers van gelijksoortige bedrijven in dezelfde branche.